HAMEENLINNAN KAUPUNKI

Ihan lähellä.



# KESKUSTAVISIO 2035



*Kaupungin visiona on että Hämeenlinna on uudistuva, elinvoimainen, turvallinen ja aito kulttuurikaupunki Suomen kasvukäytävällä.*

HÄMEENLINNA

**HÄMEENLINNAN KESKUSTAVISIO 2035**

*Hämeenlinnan edellinen Keskustavisio valmistui vuonna 2014. Kuluneiden viiden vuoden aikana on tapahtunut paljon ja vielä enemmän on tapahtumassa seuraavien vuosien aikana. Kaupungin keskusta-alueen merkitys on entisestään korostunut koko kaupungin elinvoiman kannalta. Yleismaailmallinen keskusta-asumisen kiinnostavuus ja palveluiden muutos vaikuttavat myös Hämeenlinnassa. Uusia keskusta-alueen kehittymiseen vaikuttavia hankkeita on noussut useita. Hyvä niin, mutta kehitystä pitää myös aktiivisesti ohjata. Keskustavisio 2035 on laadittu sekä keskusta-alueen kehittämisen tavoitteeksi että ohjeeksi tavoitteen toteuttamiseksi.*

*Keskustavisio 2035 on laadittu hyvässä yhteistyössä kaupunkilaisten ja eri sidosryhmien kanssa. Työtä on ohjannut ohjausryhmä, jossa kaupungin luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden lisäksi ovat olleet edustajat mm. kaupunkikeskustayhdistyksestä, asukasyhdistyksestä, kiinteistöjen omistajista, yrittäjäjärjestöstä ja nuorisovaltuustosta. Tämän lisäksi kehittämisehdotuksia on kerätty sähköisellä ideakartalla. Luonnoksia on voinut avoimesti kommentoida myös internetissä (collaplan). Keskustavisiotyön aikana on järjestetty myös kaikille avoimia työpajoja.*

*Keskustavisiotyön aikana on korostunut se, että kaupungin keskusta on kaikkia kaupunkilaisia ja kaikkia vierailijoita varten. Keskustassa asutaan ja työskennellään, mutta keskustassa myös asioidaan ja viihdytään. Vireä ja elinvoimainen keskusta heijastuu koko kaupunkiin ja luo mielikuvan koko kaupungista. Viihtyisyys ja turvallisuus nousevat entistä tärkeimmiksi asioiksi.*

*Hämeenlinna on siirretty nykyiselle paikalleen Niementaustanmäelle vuonna 1777. Kaupungin vanha ruutukaava on arvo sinänsä, mutta sen tulee varautua myös tulevien vuosikymmenten kehitykseen. Aivan vanhan ruutukaavakeskustan kylkeen on noussut ja nousemassa uusia, keskustaa laajentavia alueita (mm. Keinusaari, Asemanranta, Suomen Kasarmin alue ja Engelinranta). Ensimmäistä kertaa kaupungin historiassa voimme nyt sanoa, että rautatieasema on kaupungin keskustassa.*

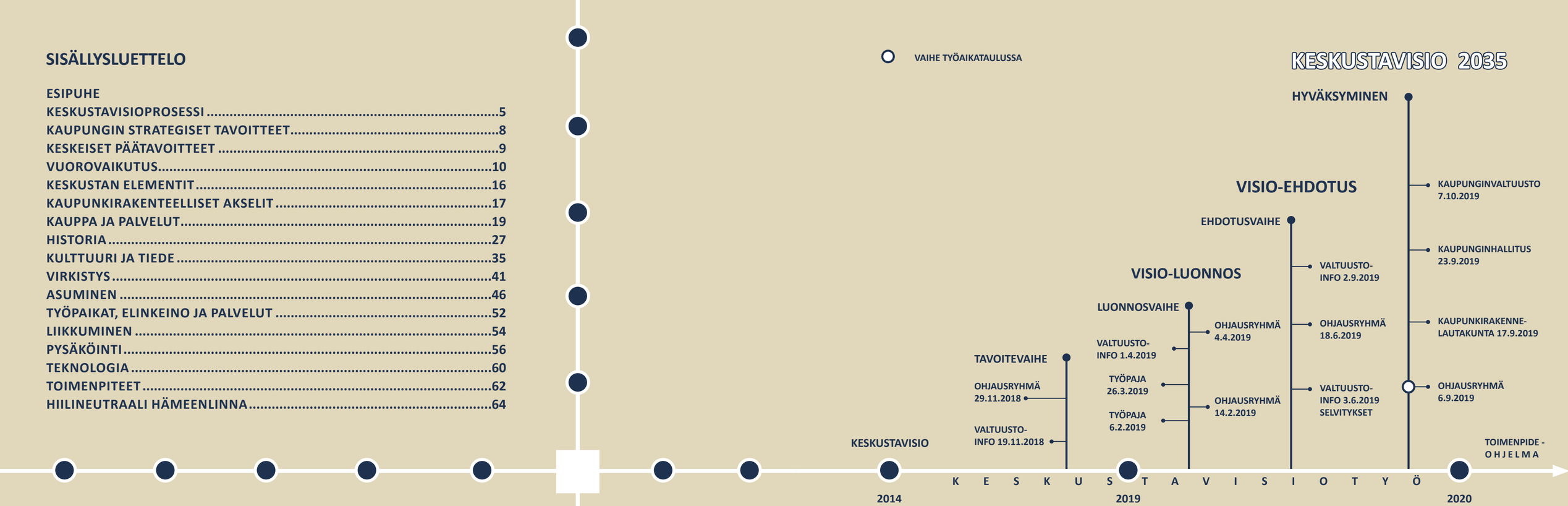
*Kiitämme kaikkia Keskustavision valmisteluun osallistuneita sitoutumisesta ja arvokkaasta panostuksesta. Kaupunki ei ole koskaan valmis, mutta tärkeintä on se, että kehitystä voidaan ohjata yhdessä laaditun vision mukaisesti.*

*Timo Kenakkala*
*Kaupunginjohtaja*

*Juha Isosuo*
*Apulaiskaupunginjohtaja*

## SISÄLLYSLUETTELO


ESIPUHE
KESKUSTAVISIOPROSESSI ..... 5
KAUPUNGIN STRATEGISET TAVOITTEET ..... 8
KESKEISET PÄÄTAVOITTEET ..... 9
VUOROVAIKUTUS ..... 10
KESKUSTAN ELEMENTIT ..... 16
KAUPUNKIRAKENTEELLISET AKSELIT ..... 17
KAUPPA JA PALVELUT ..... 19
HISTORIA ..... 27
KULTTUURI JA TIEDE ..... 35
VIRKISTYS ..... 41
ASUMINEN ..... 46
TYÖPAIKAT, ELINKEINO JA PALVELUT ..... 52
LIIKKUMINEN ..... 54
PYSÄKÖINTI ..... 56
TEKNOLOGIA ..... 60
TOIMENPITEET ..... 62
HIILINEUTRAALI HÄMEENLINNA ..... 64

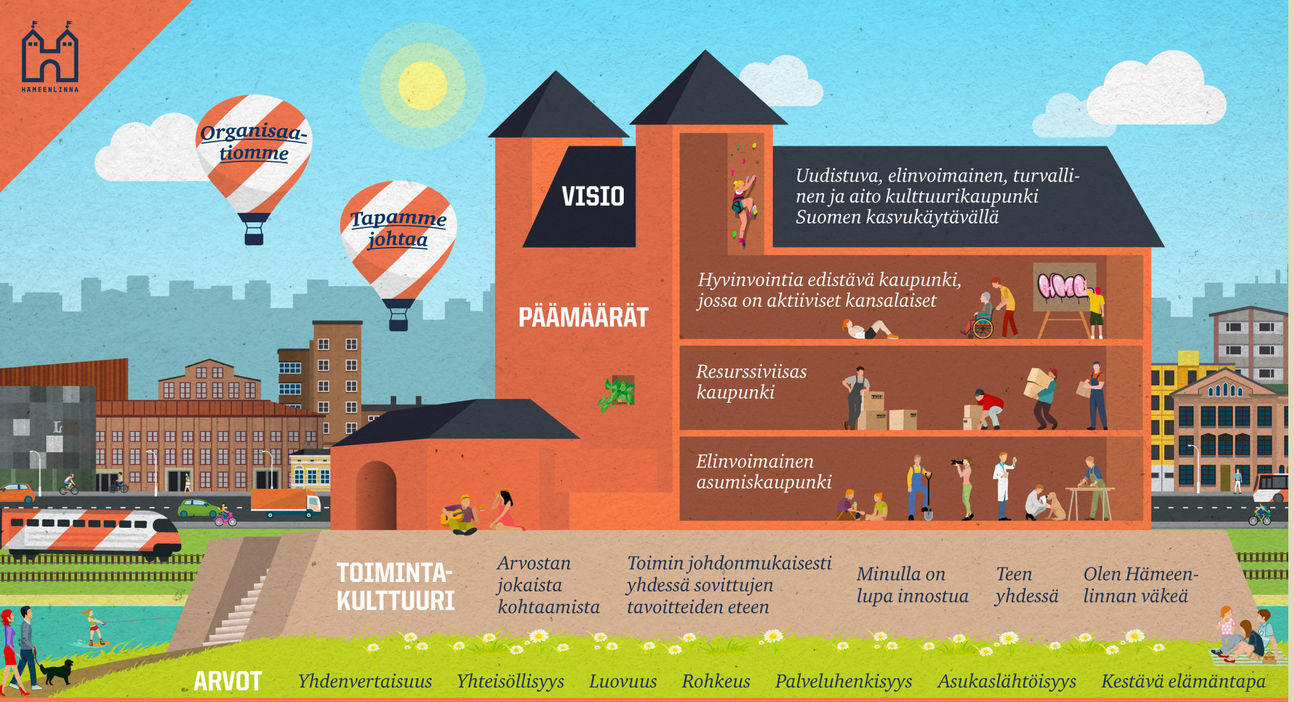








## KESKUSTA MÄÄRITTÄÄ KOKO KAUPUNGIN IDENTITEETTIÄ JA MIELIKUVAA KAUPUNGIN SYKKEESTÄ.

*Keskustavisio on laadittu keskustan kehittämisen strategiseksi linjaukseksi, joka huomioidaan kantakaupungin yleiskaavan päivityksessä ja kaavoitus-, investointi- ja suunnitteluohjelmia laadittaessa. Keskustavisio on tulevaisuuden suunnannäyttäjä ja se on laadittu sidosryhmien välisen yhteistyön ja markkinoinnin tueksi. Keskustavisio toteuttaa elinvoimaisen asumiskaupungin strategista tavoitetta ja edistää kaupungin tavoitteiden mukaisesti keskustan vetovoimaisuutta, pysymistä hyvänä työllisyyskaupunkina ja kehittymistä merkittäväksi matkailukaupungiksi. Resurssiviisaan kaupungin tavoitteena on lisätä kestävää liikennettä kuten kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Hämeenlinnalaiset ovat aktiivisia vapaa-ajallaan edistäen terveyttä ja hyvinvointia.*




## KAUPUNKIRAKENNETOIMIALAN VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET KESKUSTASSA

### ASUMINEN, TONTIT JA RAKENTAMINEN

Asumisen monipuoliset ratkaisut
Asukkaiden ja kumppaneiden osallisuuden lisääminen kaupunkirakenteen kehittämisessä ja ylläpidossa.
Pitkäaikaisten kumppanuuksien rakentaminen kaikkeen toimintaan
Salliva ja rohkeaan kokeiluun kannustava ilmapiiri ja toimintakulttuuri
Kiinteistöjen kestävä ja tehokas käyttö
Nopeat ja sujuvat viranomaispalvelut

### LIIKENNE- JA LIIKKUMINEN

Hyvä pendelöintikaupunki
Parantuneet joukkoliikenne-, pyöräily- ja kävely-yhteydet ja lisääntynyt käyttö
Toimiva keskustan pysäköintiratkaisu
Hyvä pyöräilyverkosto

### PUISTOT, METSÄT JA VIRKISTYSALUEET

Asukkaiden talkootoiminta viheralueilla, retkeilyalueilla ja ulkoliikuntapaikoilla.
Houkutteleva ja monipuolinen Linnanpuisto
Virkistys ja matkailukäyttöön sopivat kaupunkikeskustan rannat
Viheromaisuuden hyvä hallinta
Houkuttelevat kevyen liikenteen reitit, lähiliikuntapaikat sekä virkistys- ja retkeilyolosuhteet



## KESKUSTAVISIO 2035 PÄÄTAVOITTEET

**Kaupunkirakenteellisten akselien ja kävelykeskustan vahvistaminen.**

**Vahvistetaan Hämeenlinnaa puistojen kaupunkina huolehtimalla puistojen ylläpidosta ja kehittämisestä erityisesti rantareitillä, Linnanpuistossa ja Hämeensaaressa. Sibeliuksen syntymäkodin ympäristöä kehitetään urbaanina puistoaukiona/taskupuistona.**

**Kaupunkiympäristön kehittämisessä huomioidaan aina myös matkailijan näkökulma. Keskustassa tulee olla paljon mahdollisuuksia kohtaamisille, istuskelulle ja aktiviteeteille sekä rannoilla että ydinkeskustassa.**

**Keskusta on hyvin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla.**

**Keskustan kaupunkiympäristön viihtyisyyttä kehitetään erityisesti kävelyä ja pyöräilyä painottaen. Ajoneuvoliikennettä ohjataan entistä enemmän keskustan kehille.**

**Pysäköintiratkaisun tulee palvella kaikkia käyttäjäryhmiä; työssä käyviä, keskustassa asioivia, asukkaita ja liityntäpysäköintiä.**

**Keskustavision alueella asui 7 366 asukasta v. 2017 (Lähde: Tilastokeskus). Tavoitteena on mahdollistaa 4 000 uuden asukkaan sijoittuminen keskustaan vuoteen 2035 mennessä.**

**Keskustavision alueella oli 6 399 työpaikkaa v. 2015 (Lähde: Tilastokeskus). Keskustaan tavoitellaan noin 1100-1600 uutta työpaikkaa 2035 mennessä.**

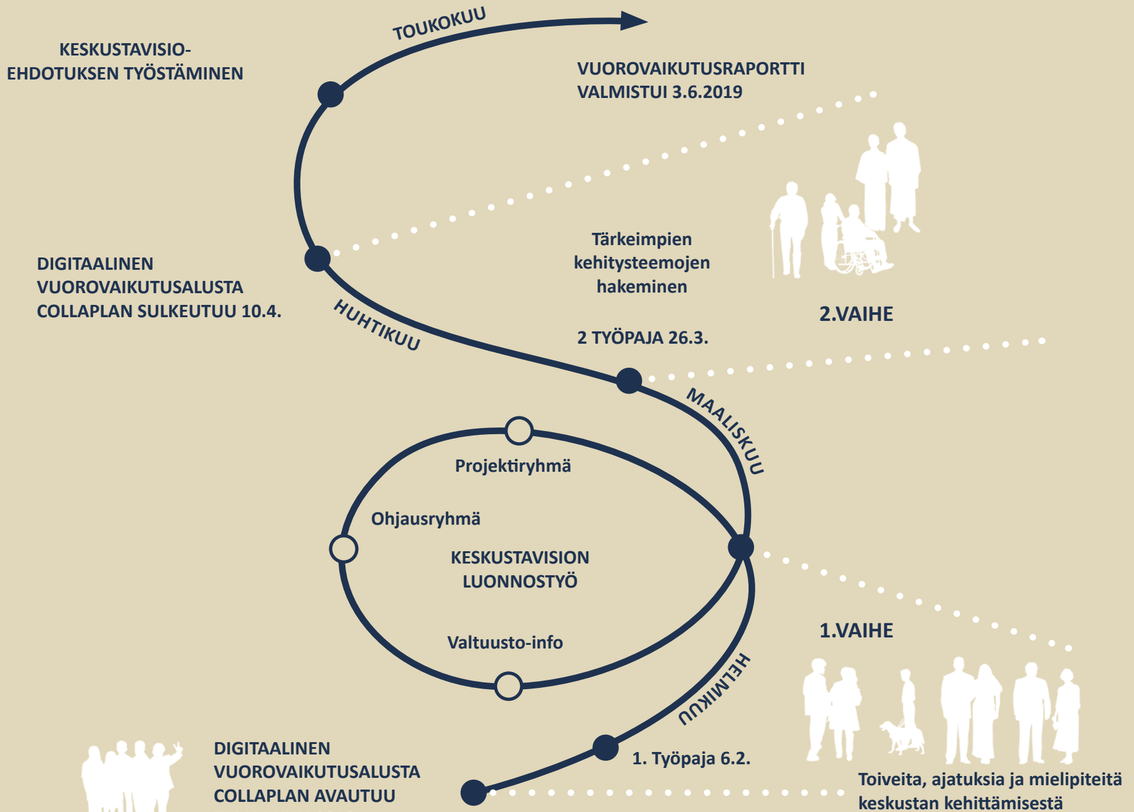
***Hämeenlinnan kaupunki on sitoutunut vaalimaan ainutlaatuista puistohistoriaa ja viheralueisiin liittyvien rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvoja perustaessaan Suomen ensimmäisen kansallisen kaupunkipuiston v. 2000.***



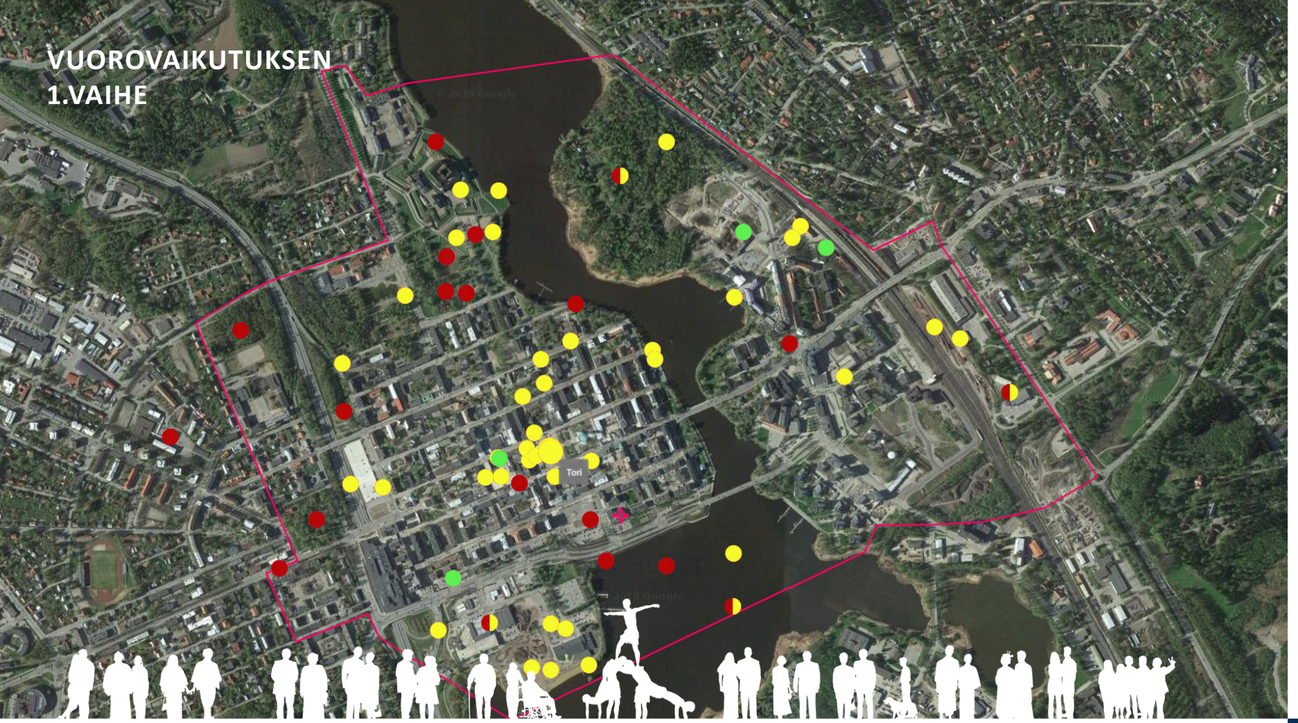
# VUOROVAIKUTUS

*“Kehittämisehdotuksia kerättiin sähköisellä ideakartalla ja kaikille avoimissa työpajoissa.”*





# VUOROVAIKUTUKSEN 1.VAIHE




*”Bussiringillä asemilta erikoiskaupan keskittymiin, hotellimaailmaan, kävelykadulle Raatihuoneen viereen. Istumaan torille, talvella luistelemaan ja potkukelkkailemaan valon kaupunkiin. Veneellä uistelemaan, nautitaan kaupungista avoimilla tiloilla. Saunotaan Engelinrannassa, nautitaan keskiaikaisesta historiasta kirpputoreilla uudenlaisessa Parkissa, Linnanpuistossa, talvipuutarhassa. Sukelletaan torin alle katsomaan millaisia palveluja voidaan löytää; päivittäistavarakauppaa, auton huoltoa, yms. Puksutetaan junalla rouheaan toimistomaailmaan ja siirrytään upeaa siltaa pitkin rakennetuille rannoille, josta hypätään veneeseen kohti tulevaisuutta.”*



# VUOROVAIKUTUKSEN 2.VAIHE




*TOP-5 Kaikista saaduista vastauksista tärkeimmäksi keskustan kehittämisessä nousivat:*

*Reskan kehittäminen*

*Kaupallisen keskustan kehittäminen*

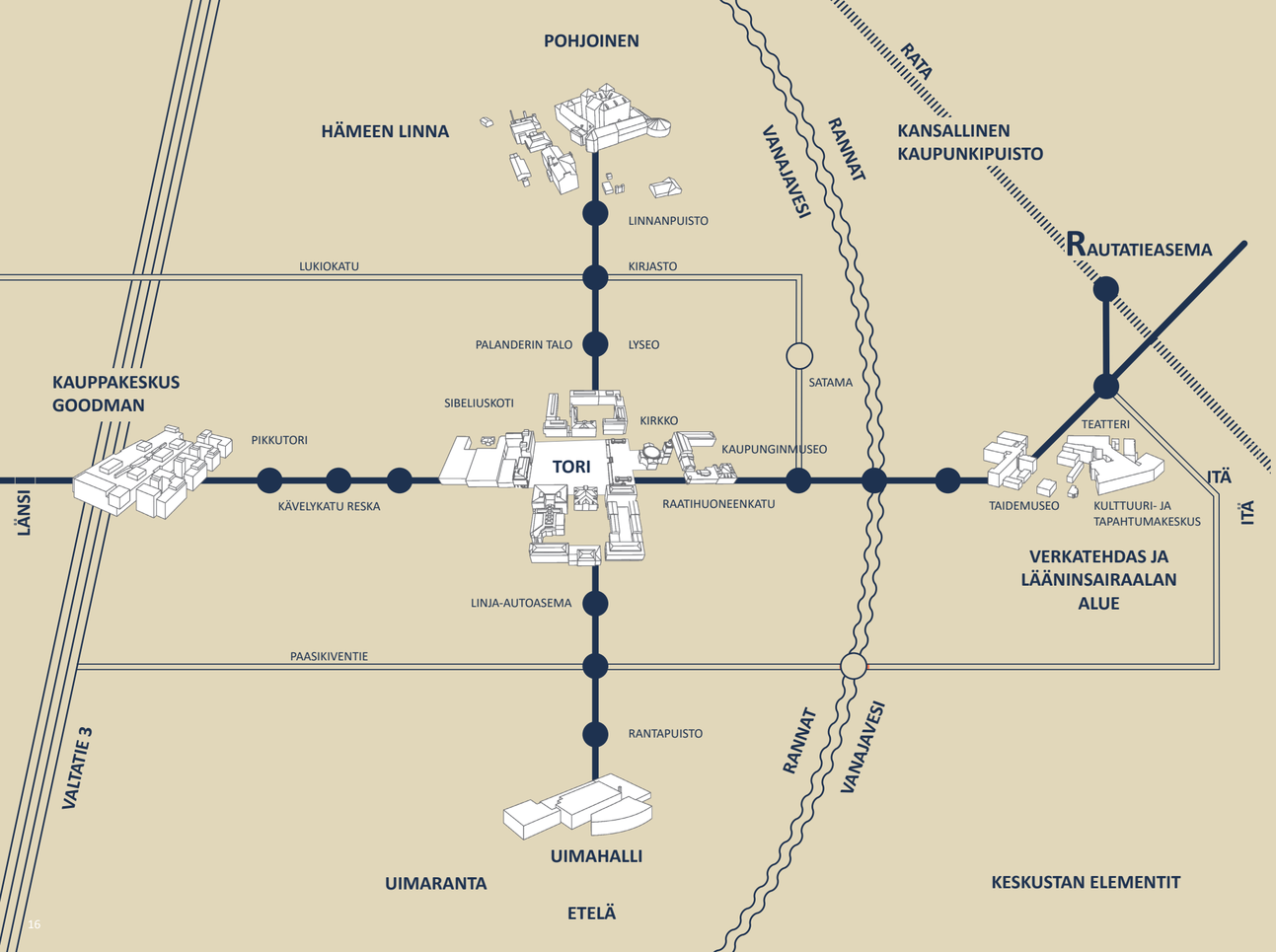
*Areenan toteuttaminen*

*P-tori*

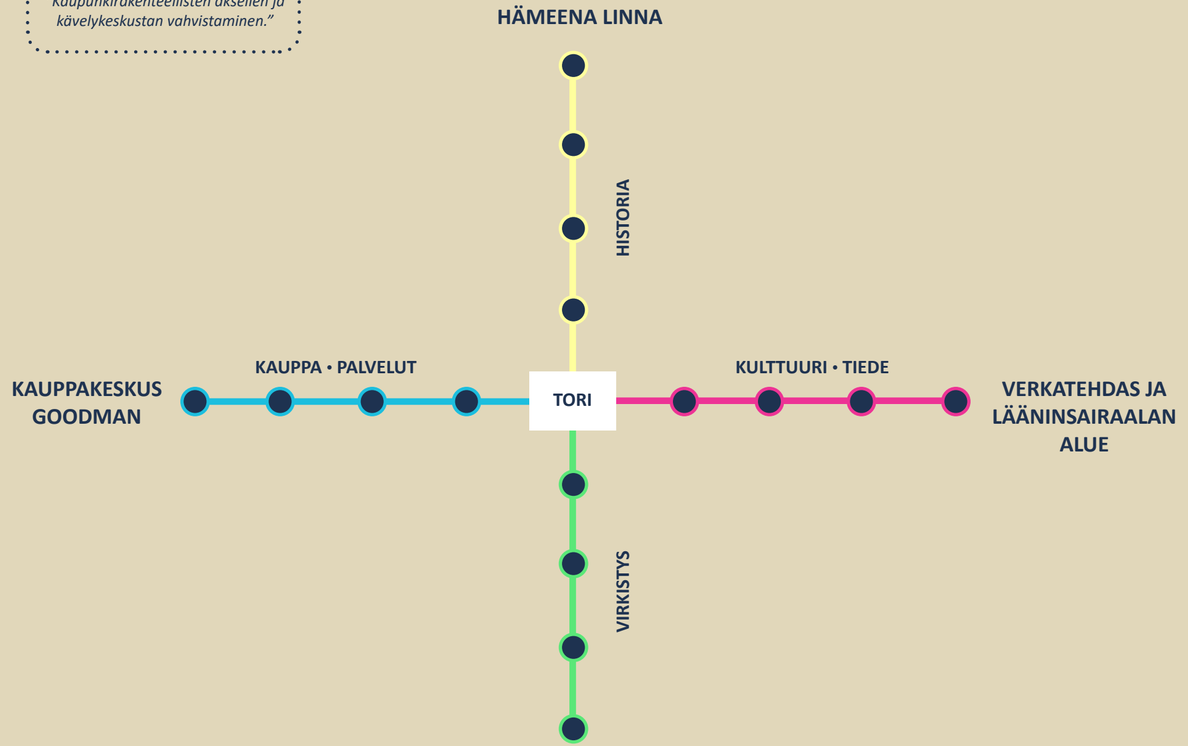
*Kulttuuri- ja matkailupainotteisuuden kasvattaminen ja Toripaviljongin toteuttaminen*




“KESKUSTAN ELINVOIMA SÄTEILEE HYVINVOINTIA LAAJEMMALLEKIN HÄMEENLINNAN YMPÄRISTÖÖN.”
HISTORIA
KULTTUURI·TIEDE
KAUPPA·PALVELUT
VIRKISTYS




*"Kaupunkirakenteellisten akselien ja kävelykeskustan vahvistaminen."*




KAUPUNKIRAKENTEELLISET AKSELIT

# KAUPPA JA PALVELUT

*"Viihtyminen keskustassa lisää palveluiden kysyntää."*



# KAUPPA JA PALVELUT

*"Viihtyminen keskustassa lisää palveluiden kysyntää."*

**Raatihuoneenkadusta toteutetaan kaupan ja palveluiden keskuskatu.**

*Kivijalkaliiketiloja toteutetaan lisää rakennushankkeiden yhteydessä. Kävelykatu Reska katetaan koko matkalta. Pääkatu eroaa myös valaistukseltaan muista kaduista, valaistus johdattelee Goodmanilta Verkatehtaalle. Vanajaveden sillalla panostetaan viihtyisään kävely-ympäristöön.*

**Keskustassa tulee olla mielenkiintoa herättäviä ja ylläpitäviä kohteita noin 25 metrin välein.**

*Kävelymatkan pituuden kokemiseen vaikuttavat ympäristön laatu ja kiinnostavuus, erilaiset esteet, väenpaljous, sää/säältä suojaus, kaupunkielämän läsnäolo, turvallisuuden tunne. Erityisesti katutason kiinnostaviin yksityiskohtiin kiinnitetään huomiota (ml. näyteikkunat).*

**Julkisen tilan merkitys kasvaa kohtaamispaikkana myös kaupallisissa ympäristöissä.**

**Torille toteutetaan paviljonkirakennus.**

*Paviljonkiin sijoittuu muuntojoustavaa ulko- ja sisätilaa erilaisille kohtaamisille, oleskelulle, tapahtumille ja torin kaupankäynnille ympärivuotisesti. Rakennuksen yhteyteen sijoitetaan esiintymislava, tapahtumatekniikkaa valaistusta sekä toritoimintojen vaatimat aputilat.*

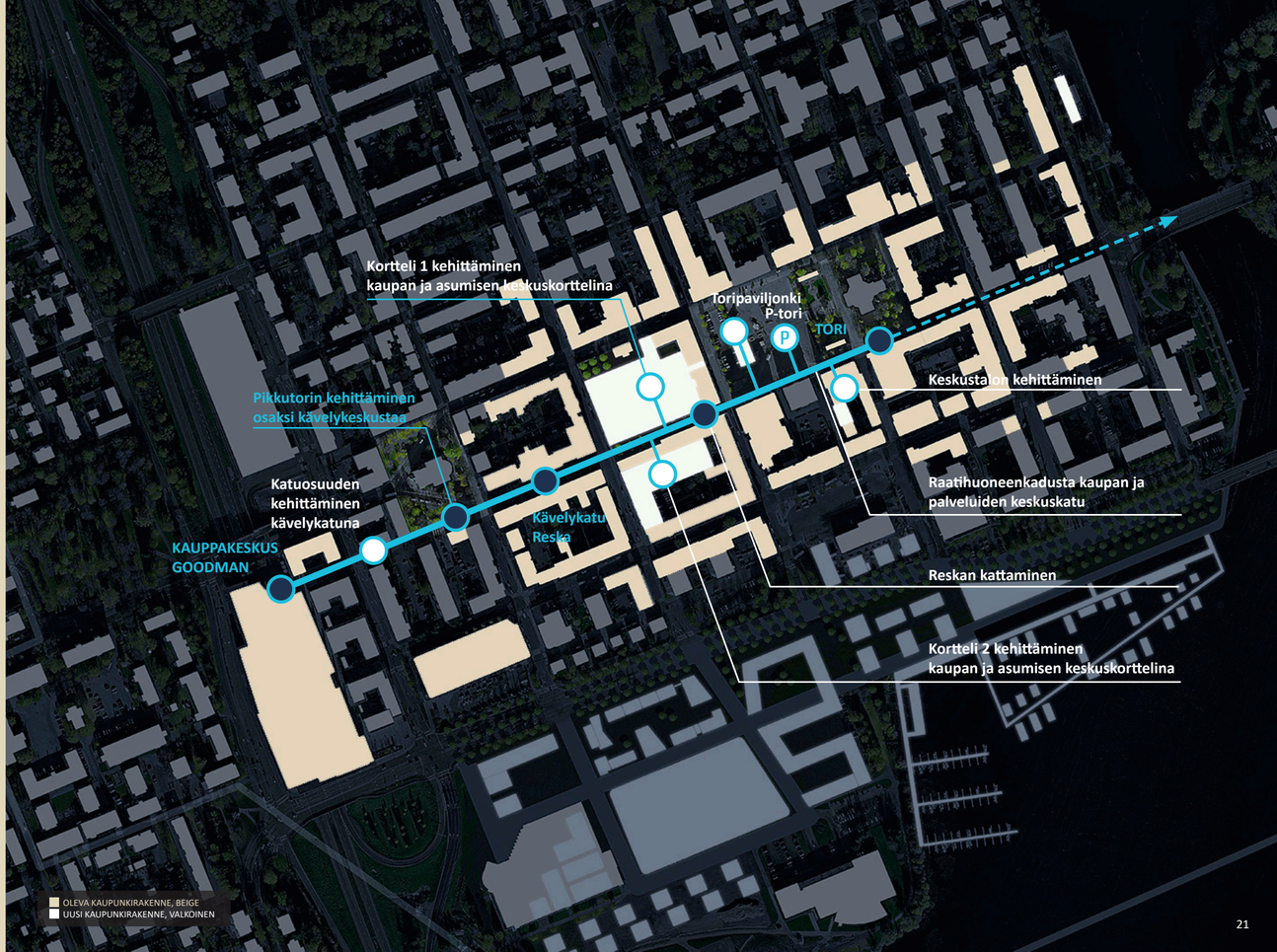
**Asukasmäärän kasvu kasvattaa ostovoimaa ja houkuttelee myös kaupan investointeja.**

**Keskustaan toteutetaan uusi hotelli.**

*Hotellin yhteyteen sijoittuu kaupallisia ja hyvinvointipalveluita. Sibeliuskodista kehitetään kansainvälisesti tunnettu kotimuseo oheispalveluineen. Linnankadusta kehitetään matkailijoitakin johdatteleva, viehättävä kävelyreitti keskustasta Hämeen linnalle.*

**Kaavoissa ja rakentamisessa tavoitellaan muuntojoustavia tiloja ja eri toimintojen sekoittumista.**

*Vapaa-ajan arvostus kasvaa. Keskustat kehittyvät ennen kaikkea vapaa-aikaan, viihtymiseen, kaupunkikulttuuriin ja kohtaamisiin keskittyneinä paikkoina. Rooli logistisena tavaroiden vaihtopaikkana pienenee. Tilapäiskäyttö ja pop up –konseptit kasvavat. (Kaupan palveluverkkoselvitys, Ramboll, 2019.)*



Toripaviljonki
Schauman & Nordgren Architects, 2019





Kävelykatu Reskan kattaminen
Hämeenlinnan kaupunki, 2019







# HISTORIA

*“Historian vaaliminen ja kulttuuriympäristöjen kehittäminen on voimavara ja mahdollisuus.”*

# HISTORIA

*“Historian vaaliminen ja kulttuuriympäristöjen kehittäminen on voimavara ja mahdollisuus.”*

**Lisätään Hämeen linnan merkitystä matkailussa ja tapahtumapaikkana.**

*Hämeen linna on rakennettu 1200-luvun lopulla ja Hämeenlinnan kaupungilla on 380-vuotinen historia. Kaupungin kehitykseen, historiallisiin tapahtumiin, kortteleihin, puistohistoriaan ja kiinnostaviin ihmisiin liittyvät tarinat tuodaan esille kaupunkikuvassa ja virtuaalisesti.*

**Linnanpuistoa kehitetään tapahtumapaikkana ja virkistysalueena.**

*Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvaa Linnanpuistoa kehitetään historialliseen ympäristöön soveltuvien ja siitä hyötyvien tapahtumien tapahtumapaikkana ja virkistysalueena. Puiston eteläreunalle mahdollistetaan palveluiden ja tapahtumafasiliteettien sijoittuminen. Aktiviteetteja varten palveluiden yhteydessä on mahdollista vuokrata esim. liikuntavälineiden, varusteiden ja kulkuvälineitä kuten kajakkeja/soutuveneitä/ptyöriä/potkulautoja.*

**Mahdollistetaan talvitapahtumien määrän lisääminen keskustassa.**

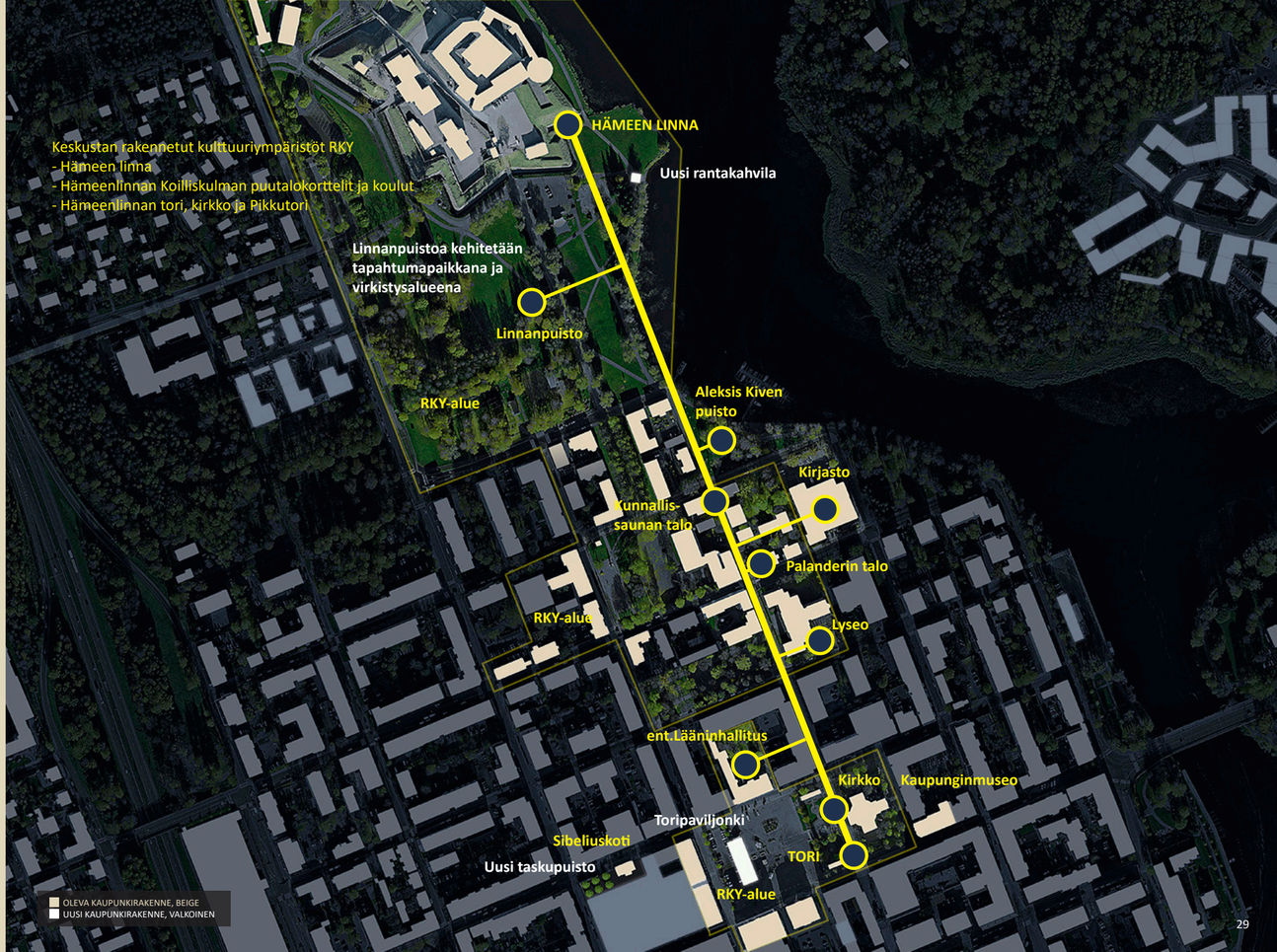
**Historialliset arvot ja rakennuskannan eri vuosikymmenien aikana syntynyt kerroksellisuus huomioidaan uudis- ja täydennysrakentamisessa sekä peruskorjauksissa.**

*Rakentamisen kestävään laatuun ja historiallisen rakennuskannan vaalimiseen panostetaan. Historiallisten puistojen hoidon ja kunnossapidon sekä kehittämisen tavoitteena on säilyttää nimenomaa niiden arvokkaan kulttuuriperinnön arvot.*

**Tehdään Hämeenlinnalle oma matkaopas.**

**Kaupungin markkinoinnissa ja matkailumarkkinoinnissa hyödynnetään Hämeenlinnan erityisiä arvoja, tarinoita ja ympäristöjä.**





# HÄMEEN LINNA

**LINNAN JA LINNANPUISTON KYTKEYTYMISTÄ KESKUSTAAN KEHITETÄÄN UUSIEN TOIMINNALLISTEN ELEMENTTIEN JA PUISTON KUNNOSTUKSEN KAUTTA.**

**LINNANPUISTO ON PUOLIAVOIMIEN PUURYHMIEN JA AVOIMIEN NURMIALUEIDEN MOSAIIKKI, JONKA PUUSTOA ON ISTUTETTU USEIDEN VUOSIKYMMENIEN AIKANA. TAVOITTEENA ON YLLÄPITÄÄ JA KEHITTÄÄ PUISTOA LAAJOJEN AVOINTEN NURMIPINTOJEN ALUEENA, JOLLA PUUSTO ON SELKEÄSTI RIVEIHIN TAI RYHMIIN SOMMITELTUA JA JOSSA LINNAN MAISEMALLINEN ASEMA TURVATAAN.**

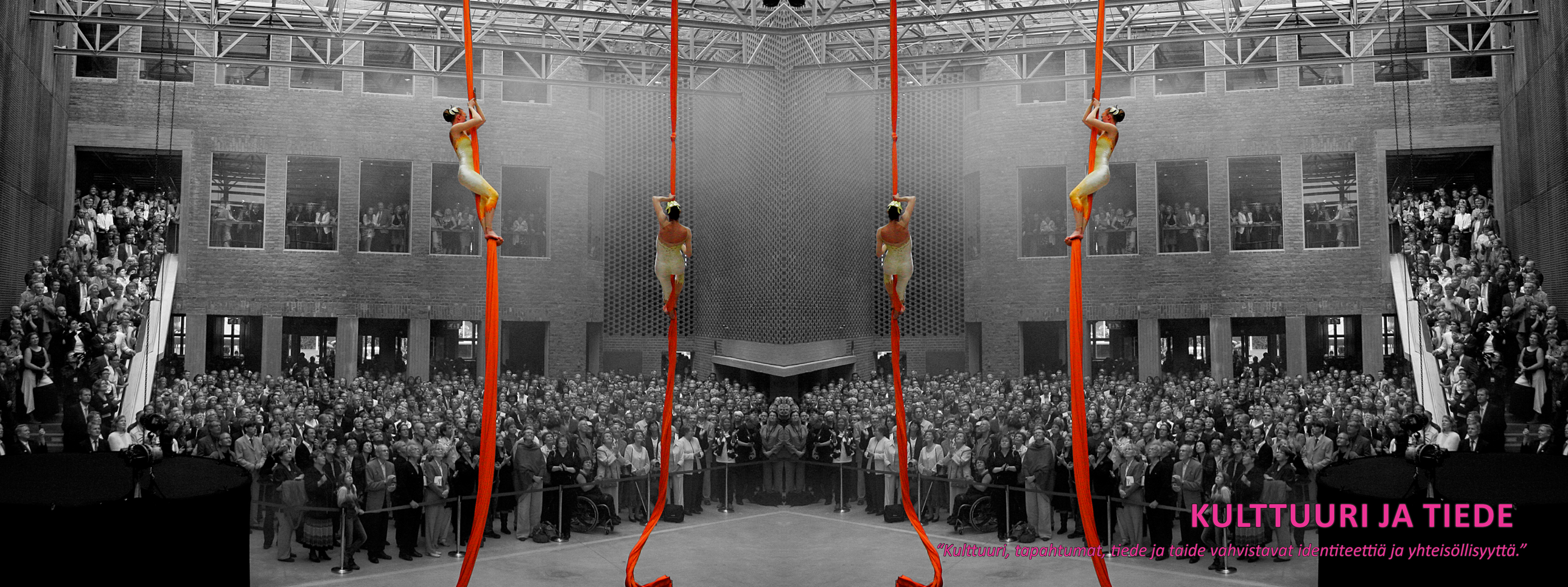




# SIBELIUSKOTI

**KORTTELI 1 UUDISRAKENTAMISEN YHTEYDESSÄ MAHDOLLISTUU SIBELIUKSEN SYNTYMÄKÖDIN YMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN. TAVOITTEENA ON VAHVISTAA MUSEON HOUKUTTELEVUUTTA, KEHITTÄÄ TOIMINTOJA JA LUODA HALLITUSKADUN VARTEEN ELÄMYKSELLINEN URBAANI TASKUPUISTO.**

Sibeliuskodin taskupuisto
Hämeenlinnan kaupunki, 2019



# KULTTUURI JA TIEDE

*“Kulttuuri, tapahtumat, tiede ja taide vahvistavat identiteettiä ja yhteisöllisyyttä.”*

# KULTTUURI JA TIEDE

*“Kulttuuri, tapahtumat, tiede ja taide vahvistavat identiteettiä ja yhteisöllisyyttä.”*

**Vahvistetaan paikkojen identiteettiä ja keskustan kiinnostavuutta taiteen keinoin.**

*Julkisen taiteen avulla on mahdollista lisätä kaupungin vetovoimaa asuinpaikkana ja matkailukohteena. Raatihuoneenkadusta muodostetaan taidepromenadi.*

**Keskustaan saapumisen kokemusta vahvistetaan Viipurintiellä.**

*Lääninsairaalan aluetta täydennysrakentamalla siitä muodostetaan yhdessä Verkatehtaan kanssa portti keskustaan. Historialliseen ympäristöön sijoitetaan asumista, opiskeluympäristöjä, työtiloja ja pienimuotoisia palveluita. Kaupunkiympäristön viihtyisyyttä ja kävely-yhteyksiä Lääninsairaalan ja Verkatehtaan välillä parannetaan. Viipurintien varteen palautetaan paviljonkirakennus taidemuseolle ja toteutetaan sille vastapari terveyspuolelle.*

**Turvataan Verkatehtaan toimintaedellytykset ja kehitetään toimintaan edelleen.**

*Verkatehtaan laajennus lisää Verkatehtaan kilpailukykyä yhä suurempien ja pitkäkestoisempien tapahtumien sekä useampien yhtäaikaisten seminaarien paikkana. Laajennus tehostaa olemassa olevienkin tilojen käyttöä.*

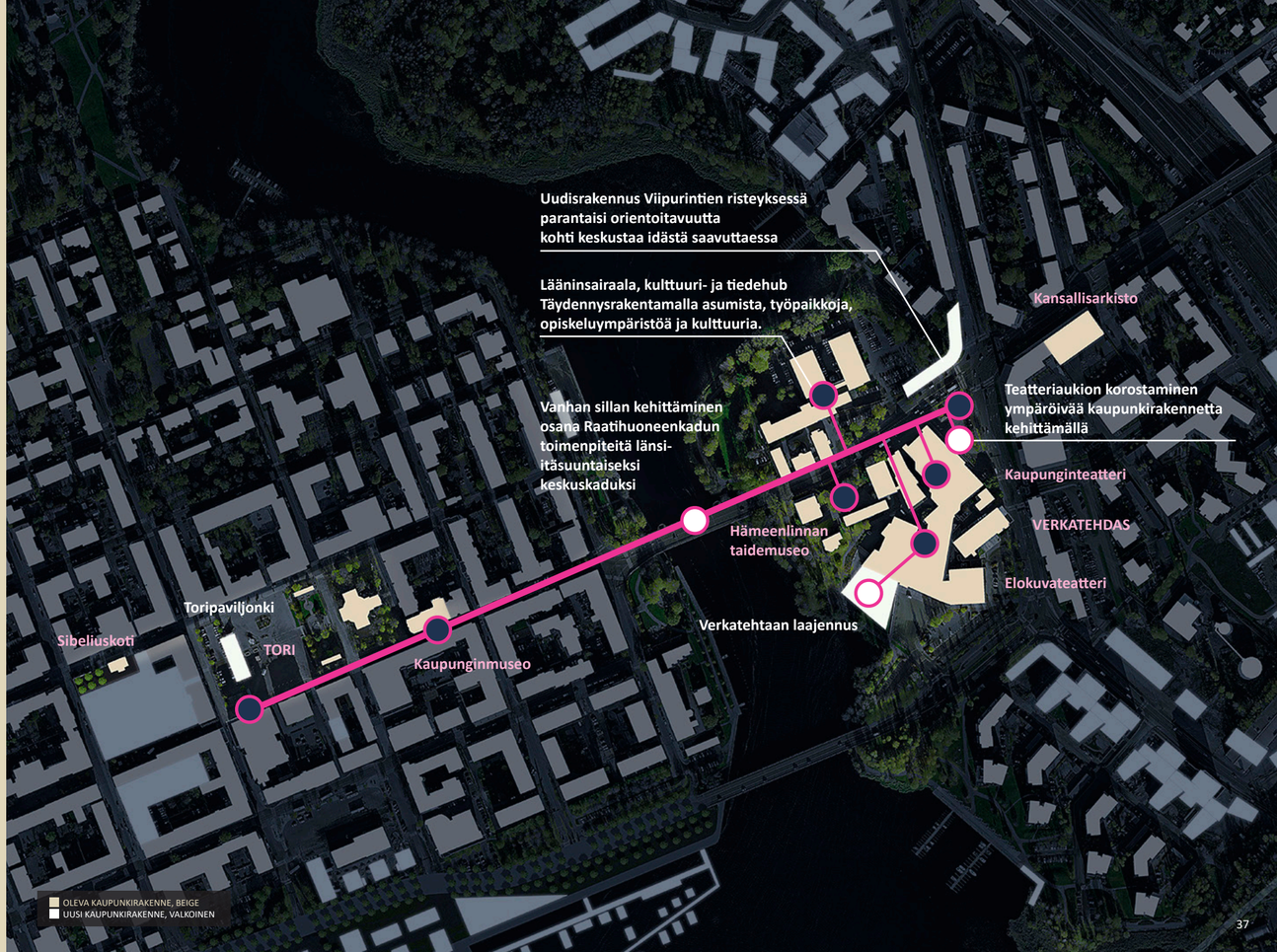
**Lisätään avaintapahtumien kansallista- ja kansainvälistä tunnettuutta.**

*Hämeenlinnassa järjestetään lukuisia ja kiinnostavia korkeatasoisia tapahtumia. Näiden roolia matkailun edistämisessä vahvistetaan.*

**Tuetaan kaupunkiaktivismin mahdollisuuksia.**

*Mahdollistetaan tapahtumakatukokeilu Raatihuoneenkadulla Reskalta Goodmanille, Saaristenkadun ja Kaivokadun välillä.*





Verkatehtaan laajennus
JKMM Architects, 2018





# VIRKISTYS

*“Luonto ja kaupunki kohtaavat ainutlaatuisella tavalla tarjoten ylivoimaiset puitteet hyvinvoinnille.”*



# VIRKISTYS

*“Luonto ja kaupunki kohtaavat ainutlaatuisella tavalla tarjoten ylivoimaiset puitteet hyvinvoinnille.”*

**Tori on virkeä kaupunkilaisten kohtaamispaikka.**

*Keskustassa on tilaa lasten ja nuorten oleskelulle ja harrastuksille. Toria kohtaamispaikkana vahvistetaan toteuttamalla joustava monitoimitila uuteen toripaviljonkiin.*

**Hämeenlinna on puistojen kaupunki.**

*Viherrakentamiseen ja puistojen ylläpitoon panostetaan. Puistot tarjoavat paitsi hyvinvointia ja virkistäytymistä, myös kulttuuria, historiaa, taidetta ja muita elämyksiä. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma päivitetään. Rantareitin opastus- ja palvelupiste toteutetaan Possentien päähän. Rantareitin valaistus, opastus ja kohdeopastukset päivitetään. Rantareittiä täydennetään uudella yhteydellä Varikonniemestä keskustaan ja rantareittiä jatketaan etelään vt:lle 10 asti. Keskustaan toteutetaan urbaaneja taskupuistoja (Sibeliuksen synnyinkodin ympäristö)*

**Engelinrantaa kehitetään keskustan aktiivisena virkistysalueena.**

*Toteutuessaan Areena-hanke lisäisi tapahtumien ja urheilun mahdollisuuksia. Lisäksi panostetaan ulkoliikuntaan, erilaisiin palloilupeleihin ja aktiviteetteihin. Uimahalli ja keskustan uimaranta sijaitsevat Engelinrannassa. Aktiviteettien lomaan toteutetaan viihtyisiä keitaita oleskeluun rannoilla.*

**Paasikiventiestä rakentuu tulevaisuudessa nykyistäkin vehreämpi kaupunkibulevardi.**

**Rannoille toteutetaan toiminnallisia kohokohtia**

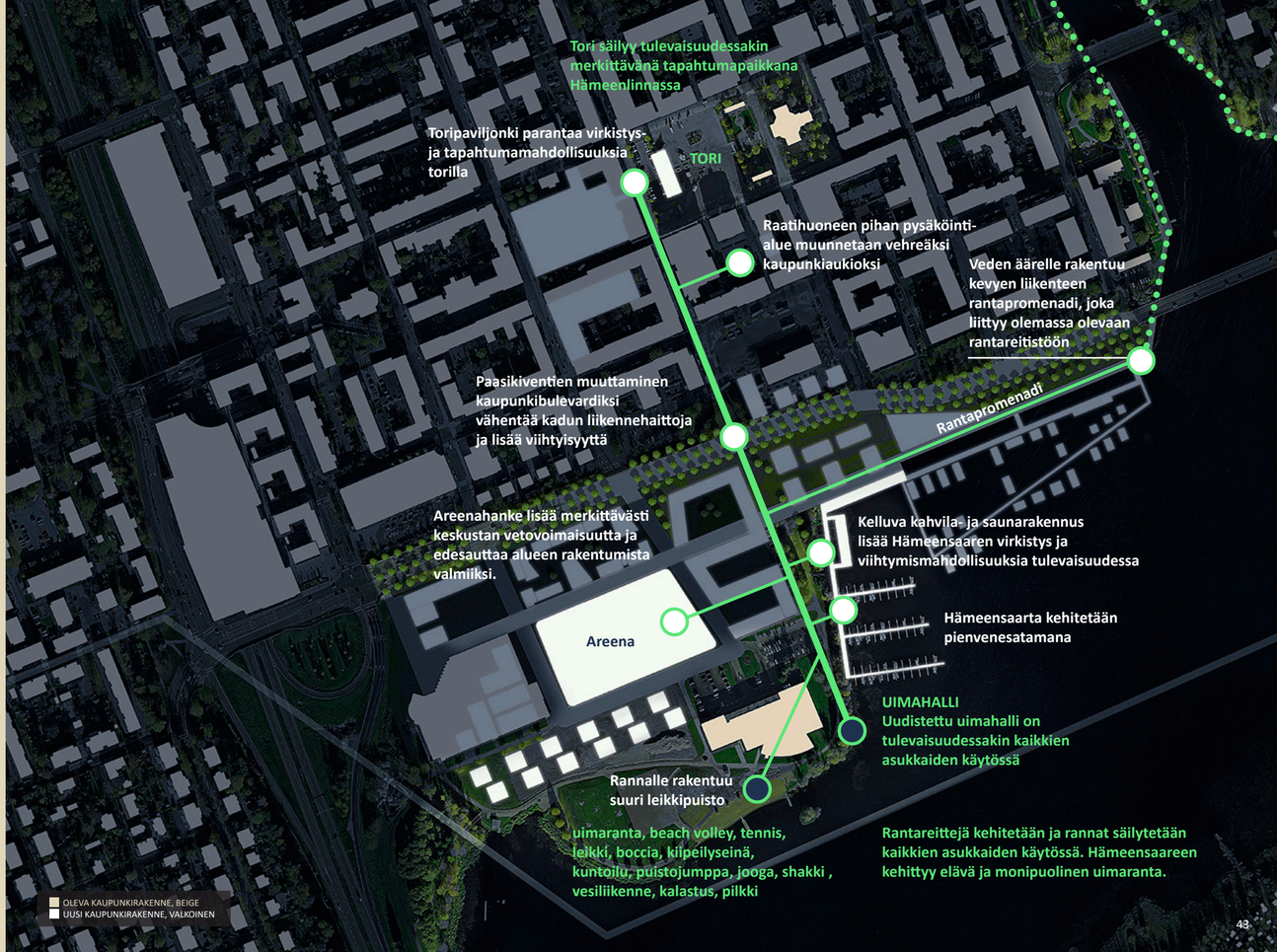
*Esimerkiksi ulko- ja vesiliikuntaa, soutuveneitä/kajakkeja, potkukelkkoja, pilkkiä/ongintaa, pienimuotoisia palveluita ja mahdollisuuksia kohtaamisiin. Istuskelumahdollisuuksia lisätään niin rannoilla kuin keskustassakin.*

**Toteutetaan uusi koirapuisto keskustaan.**

**Aurinkorantaan tavoitellaan saunamaailmaa, jossa myös avantouinti on mahdollista.**

**Veneilijöiden palveluita parannetaan Laivarannassa ja uusia palveluita toteutetaan Engelinrantaan.**





Rantapromenadi
Hämeenlinnan kaupunki, 2019

# ASUMINEN

## “Helppo arki lähellä palveluita ja harrastuksia ainutlaatuisessa ympäristössä.”

**Keskustaan tavoitellaan vuosittain noin +235 asukasta eli vuoteen 2035 mennessä +4 000 asukasta.**

**Asukasmäärän kasvu lisää palveluiden kysyntää ja siten turvaa palveluiden säilymistä ja edelleen kehittämistä. Keskustan elinvoimaisuus tuo varmuutta myös asuntojen arvon säilymiseen. Keskustassa halutaan asua ennen kaikkea palveluiden läheisyyden ja asumisen helppouden vuoksi. Uudisrakentamisen on parannettava olemassa olevaa elinympäristöä myös alueella jo asuvien näkökulmasta.**

Uusien alueiden suunnittelussa tulee turvata asumismuotojen ja asuntojen hallintamuotojen monipuolisuus. Keskustassa ja sen liepeillä on oltava myös kohtuuhintaisia perheasuntoja vuokrattavaksi. Keskusta-asumisen kysyntä kasvaa yksin ja kaksi asuvien määrän kasvaessa.

Hämeenlinnan keskustan ja sen lähiympäristön potentiaali tulevaisuuden asumisen kehittämiselle:

Jo rakenteilla oleville alueille Asemanrantaan, Vanajanrantaan, Keinusaareen ja Tampereentien varteen lähelle linnaa on sijoittumassa yhteensä noin 2250 asukasta.

Nyt kaavoituksessa oleville alueille linja-autoaseman kortteliin, Paasikiventien varteen Engelinrannan alueella sekä keskeisiin Reskan varren kortteleihin on sijoitettavissa yhteensä noin 1 200 asukasta.

Muualle Engelinrantaan on lisäksi sijoitettavissa noin 1000...2100 asukasta riippuen alueen muusta käytöstä (Areena-hanke).

Potentiaalisia muutosalueita ovat lisäksi ainakin Seminaarin, Lääninsairaalan ja Harvialantien varren (varikko/ratapiha) alueet. Pitkällä aikavälillä alueiden yhteenlaskettu asukasmääräpotentiaali on noin 7 300 lisäasukasta keskustaan





Linja-autoaseman tontinluovutuskilpailu
Arkkitehtipalvelu Lahti, 2017






Engelinranta 1
Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy, 2019



Asemanranta - kaavan havainnekuva
Serum Arkkitehdit Oy, 2016





Asemanranta - kaavan havainnekuva
Serum Arkkitehdit Oy, 2016

# TYÖPAIKAT, ELINKEINOT JA PALVELUT

## “Vetovoimainen ja dynaaminen yrittämisen ja työpaikkojen kaupunki”

**Uusien työpaikkojen tavoite keskustaan on +70...100 tp/vuosi.**

**Keskustan kaupallisuuden vahvistaminen edellyttää yhtä tai kahta ankkuriyritystä keskustaan, muu erikoiskauppa sijoittuu näiden läheisyyteen.** Tavoitteena on saada laadukas ruokakauppa ydinkeskustaan. Palveluiden kasvava kysyntä mahdollistaa pidemmät aukioloajat.

Työnteon muodot monipuolistuvat ja vapaa-ajan ja työn raja hämärtyy, joten uusissa palvelutiloissa työnteko ja vapaa-ajanvietto yhdistyvät. Tilaratkaisujen tulee olla muuntojoustavia. Osaavat ihmiset, kasvavat yritykset, hyvät yhteydet ja houkutteleva elinympäristö synnyttävät myönteisen kierteen (HS pääkirjoitus 7.3.2019). Uusilla alueilla kokeillaan pop-up-yrittäjyyttä esimerkiksi konttikylissä. Aloittaville yrityksille järjestetään edullista vuokratilaa.

Verkatehtaan laajennuksella tuetaan matkailupalvelujen kehittämistä. Verkatehdas ja Lääninsairaala muodostavat kiinnostavan kulttuuri- ja tiedehubin. Moninaiset ja monialaiset kohtaamiset johtavat uusiin innovaatioihin. Moderneille toimistotiloille on kysyntää. Vahvistetaan HAMKin näkyvyyttä keskustassa. Keskustassa avautuu Business Park, joka auttaa yrityksiä tai yrittäjäksi aikovaa käynnistämään uutta liiketoimintaa.

**Keskustan pysäköintiratkaisun kulmakivenä keskitetty P-tori mahdollistaa torin ympäristön kiinteistöjen kehittämisen ja keskustan paremman saavutettavuuden henkilöautolla.**





# KAUPPA

**Hämeenlinnan ydinkeskustan (tori + ympäröivät korttelit) kaupallista ja toiminnallista konseptia on lähdettävä kehittämään olemassa olevan päälle.**

**Suhteessa muihin kaupan alueisiin, Hämeenlinnan ydinkeskustan profiloinnissa ja konseptoinnissa keskeistä on synnyttää erityisesti elämyksiä ja kokemuksia esimerkiksi seuraavien teemojen kautta**:

- Lähiruokaelämykset ja paikallisyrittäjyys, kauppahalli tai toripaviljonki
- Hyvän palvelutason supermarketmyymälä
- Pienet putiikit, design- ja erikoismyymälät, harrastajien kaupat, erikoistunut tarjonta (esim. antiikki, keräilyesineet, kiertotalous)
- Verkkokaupan showroom-toiminnot
- Pop up- ja tilapäistoiminnot
- Kauppojen ja ravintoloiden avautuminen katutilaan, kaupunkiympäristön viihtyisyys ja kaupunkikulttuurin hyödyntäminen kaupallisesti vetovoimatekijänä
- Kaupunkikulttuurin edistäminen ja torin aktivointi ympärivuotisesti esimerkiksi tapahtumien avulla ja tapahtumien vuosikellon muodostaminen

**Keskustavision alueelle kohdistuu 2035 mennessä n.32 500k-m² kaupallisten toimintojen lisätilantarve.**

**Päivittäistavarakaupan tilantarve 2035 k-m²**
**+9 600 k-m² = 145%**

**Erikoistavarakaupan tilantarve k-m²**
**+15 500k-m² = 196%**

**Kaupallisten palveluiden tilantarve k-m²**
**+7 400 k-m² = 176%**

Keskustan kaupallinen selvitys 2019, Ramboll Finland Oy

# LIIKKUMINEN

*“Keskusta on saavutettavissa kaikilla liikkumismuodoilla, liikkuminen kävellen ja pyörällä on elämyksellistä.”*

**Asukkaiden hyvinvointia tuetaan kävelyyn ja pyöräilyyn panostamalla.** Esteetön liikkuminen helpottaa kaikkia keskustassa liikkuvia. Koko keskustassa tehdään esteettömyyskartoitus ja siihen liittyvä toimenpideohjelma. Toimenpiteiden toteutus aloitetaan palveluiden saatavuuden kannalta oleellisista reiteistä.

Ajoneuvoliikennettä ohjataan entistä vahvemmin keskustan kehälle ja pysäköintilaitoksiin, jotka ovat hyvin saavutettavissa. **Kadunvarsipysäköinnin määrää vähennetään, jotta katutilaa voidaan käyttää laajemmin kävelyyn, pyöräilyyn, tapahtumiin ja liiketoimintaan.**

Kävely- ja pyöräily-yhteyksiä keskustasta Engelinrantaan on kehitettävä Paasikiventien estevaikutuksen vähentämiseksi linja-autoasemalla ja Tavastilan kohdalla. Vanajaveden siltaa kehitetään kävely- ja pyöräilypainotteiseksi, kiinnostavaksi johdattelevaksi Raatihuoneenkadun jatkeeksi keskustasta Keinusaareen. Keskustan ja Asemanrannan välille tavoitellaan uutta vesiliikennettä (esim. ”robottiföri”) tai kävely- ja pyöräilysiltaa Varikonniemeen. Sillalta/lossilta avautuu huikea näkymä Hämeen linnalle. Liikkuminen kävellen ja pyörällä on elämyksellisempää kuin autolla.

**Joukkoliikenteen palvelun laatua, reittejä ja aikatauluja kehitetään** edelleen määrätietoisesti, jotta se on mahdollisimman helppo ja houkutteleva vaihtoehto yksityisautoilulle. Palokunnankatu on paikallisliikenteen pääakseli, josta on nykyistä viihtyisämmät ja toimivammat kävely-yhteydet Reskalle ja torille, Engelinrantaan ja Goodmanille.

**Hämeenlinnan kaupunki osallistuu aktiivisesti Suomiradan edistämiseen. Asemaa kehitetään liikenteen solmukohtana.**

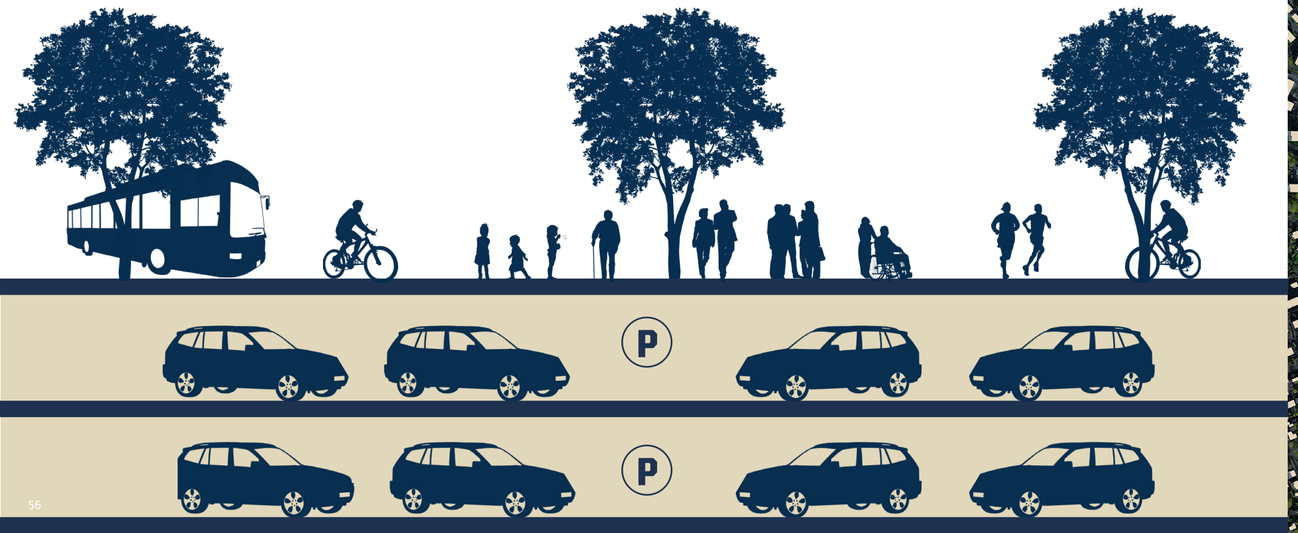




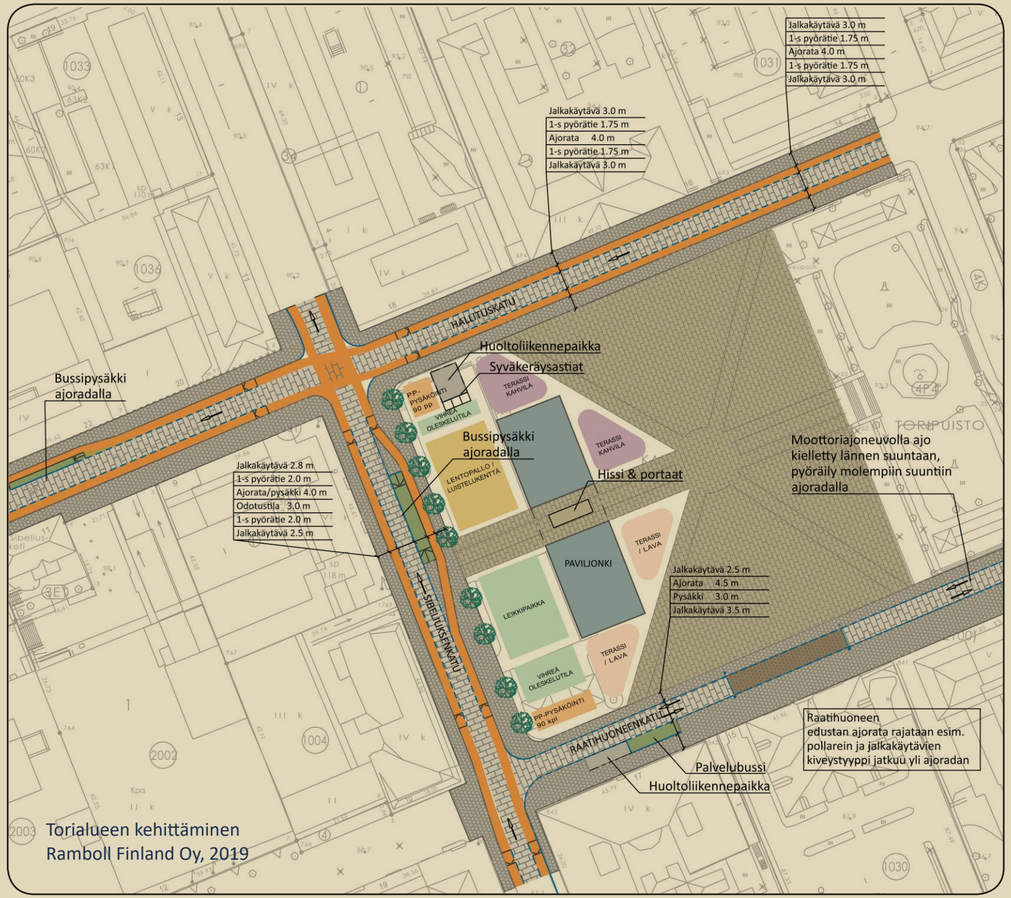
# PYSÄKÖINTI

Torin ja sen ympäristön vaikutus mielikuvaan Hämeenlinnasta ja keskustan elinvoimaisuudesta on suuri. Torin kehittäminen on olennaisesti sidoksissa kaupungin kävelykeskustan kehittämiseen. Kaupungin tavoitteena on vahvistaa Torin ja kauppakeskus Goodmanin välistä yhteyttä ja kehittää kävelykatu Reskaa näitä yhdistävänä elävänä kaupan, palveluiden ja asumisen akselina.

Kaupunginvaltuuston päätöksessä 2016 keskustan pysäköintistrategiasta pysäköintilaitos tulee liittää kiinteästi keskustan kehittämiseen ja kaupallisten palveluiden tarjontaan. Torin alle sijoitettuna pysäköintilaitoksella on suurin kauppaa, palveluita, tapahtumia asumista ja täydennysrakentamista tukeva merkitys. P-tori toteuttaminen mahdollistaa kadunvarsipysäköinnin vähentämistä ja siten katutilojen muuttamisen enemmän oleskelua, kävelyä ja pyöräilyä palvelevaksi. Liikenteen vähentyminen ja nopeuksien alentuminen yhdessä katutilan muutoksen kanssa lisää keskustan viihtyisyyttä ja elinvoimaisuutta.








Torialueen kehittäminen
Ramboll Finland Oy, 2019






Uudistunut Sibeliuksenkatu
Schauman & Nordgren Architects, 2019






**DIGITAALISESSA KAUPUNGISSA/ KUNNASSA TIETOLIIKENNEYHTEYDET OVAT KRIITTINEN INFRASTRUKTUURI PALVELUILLE.**

**NOPEITA JA LUOTETTAVIA TIETOLIIKENNEYHTEYKSIÄ ON PERUSTELTUA TARKASTELLA TULEVAISUUDEN DIGITAALISEN KAUPUNGIN/KUNNAN KESKEISENÄ KASVUALUSTANA**

**HÄMEENLINNAN SEUDULLA ON HYVÄT LÄHTÖKOHDAT NOPEIDEN VERKKOJEN RAKENTAMISEKSI. HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU JA HÄMEENLINNAN KAUPUNKI VALMISTELEVAT PARAIKAA JATKOHANKETTA 5G-VERKON HYÖDYNTÄMISEKSI HÄMEENLINNAN ALUEELLA.**

# KESKUSTAVISIO 2035 TOIMENPITEET

- Toripaviljongin suunnittelu ja toteutus
- Keskustaan 30 km/h aluerajoitus, pysäköinti pääasiassa laitoksiin ja keskeiset katutilat ihmisten, tapahtumien ja palveluiden käyttöön
- Keskustahotellille paikka
- Kaupan, palveluiden ja matkailun edellytyksistä huolehtiminen
- P-torin suunnittelu ja toteutus
- Sibeliuskodista kansainvälisesti tasokas kotimuseo oheispalveluineen
- Koko keskustan esteettömyyskartoitus ja toimenpideohjelma
- Reskan kattaminen
- Pääpyöräreitti itä-länsisuunnassa
- Raatihuoneenkadusta kaupan ja palveluiden keskuskatu ja taidepromenadi, joka erottuu myös valaistuksellaan muista kaduista.
- Aktiivinen osallistuminen Suomiradan edistämiseen.
- Tapahtumakatukokeilu Raatihuoneenkadulla välillä Saaristenkatu-Kaivokatu
- Ydinkeskustan kävely- ja pyöräilypainotteisuus
- Pikavuoropysäkki moottoritien rampille
- Linnankadun muuttaminen kirkon kohdalta joukkoliikenteen kaduksi, mahdollisuus sulkea tapahtumien ajaksi
- Liikenteen pääsuunnan kääntäminen Viipurintieltä Paasikiventielle
- Pääpyöräreitti etelä-pohjoissuunnassa Sibeliuksenkadulle
- Verkatehtaan laajennus, elinvoimaa seminaari-/kongressimatkailuun
- Tapahtumafasiliteetit mm. sähkö, vesi ja viemäri torille, Linnanpuistoon ja Hämeensaareen
- Engelinrantaan ulko- ja vesiliikunnan sekä pelien keidas
- Vanajaveden sillan kehittäminen kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen ehdoilla
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman päivitys ja myöhemmin kansallisen kaupunkipuiston laajentaminen, opasteiden päivitys, myös virtuaaliset opasteet
- Tapahtumakoordinointi ja -markkinointi
- Linnanpuiston palveluvyöhykkeen kehittäminen, uimapaikka
- Toinen koirapuisto keskustan tuntumaan
- Mahdollistetaan vesiliikenteen kokeilu Varikonniemen ja keskustan välille
- Veneilijöille palvelut keskustaan
- Eteläisen asemanseudun yleissuunnitelma: Ratapihan/varikon kehittäminen kaupunkimaiseen käyttöön, hybridialue työpaikkoja ja asumista
- Läänінsairaalan alueen kehittäminen tieteen, työpaikkojen ja asumisen kokonaisuudeksi, yhteydet asemalle, taidemuseolle ja Verkatehtaalle oleellisia






## *RESURSSIVIISAS HÄMEENLINNA – HIILINEUTRAALI KESKUSTA*

*Hämeenlinna on kaunis kaupunki, jossa voimme nauttia luonnosta monin eri tavoin. Haluamme säilyttää tulevillekin sukupolville mahdollisuuden tähän vastaamalla haasteisiin ilmastonmuutoksen hidastamisesta sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Resurssiviisaana kaupunkina pyrimme energian kulutuksen vähenemiseen, sujuvaan ja vähäpäästöiseen liikkumiseen, ympäristöämme huomioon ottavaan yhdyskuntarakenteeseen, kulutuksen vähentämiseen, materiaalin kiertoon sekä veden puhtauteen.*

*Keskustavisio toteuttaa hiilineutraalin Hämeenlinnan rakentumista. Kaupunkivihreän lisääminen, täydennysrakentaminen säästää metsiä ja sitä kautta hiilinieluja, suositaan kestäviä kulkumuotoja, tarjotaan ratkaisuja jotka suosivat kestäviä liikkumismuotoja. Vähennetään autoilua keskustassa, järjestetään parempaa pysäköintiä, kehitetään joukkoliikennettä. Keskustaan sijoitettavat palvelut vähentävät liikkumistarvetta.*

HÄMEENLINNA